

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОГО ЕТАПУ

Войналович Людмила Петрівна

кандидат педагогічних наук, доцент
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Сучасний розвиток полікультурного середовища ставить на меті перед державною системою освіти забезпечити умови практичного оволодіння хоча б однією іноземною мовою. В умовах безперервного розширення міжнародних контактів опанування іноземними мовами набуває особливого значення. З огляду на це, сформована граматична компетентність є одним з найважливіших факторів, який впливає на загальний рівень володіння іноземною мовою, адже вона є компонентом іншомовної комунікативної компетентності. Саме основна школа є навчальним закладом, де формуються основні механізми іншомовної комунікації, які в майбутньому випускники зможуть розвивати та вдосконалювати відповідно до власних потреб. У зв'язку з цим, володіння граматичними навичками є необхідною умовою успішної мовної діяльності.

Граматична компетентність (далі – ГК) – це здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок і знань та граматичної усвідомленості [1, с. 234].

Основними компонентами ГК виступають:

- граматичні навички – це автоматизовані дії по впізнаванню і розумінню тих чи інших граматичних явищ в письмовому та усному тексті. Граматичні навички поділяються на: 1) репродуктивні (навички говоріння й письма); 2) рецептивні (навички аудіювання й читання); характеризуються такими ознаками, як автоматизованість, гнучкість і стійкість та поетапна сформованість);

- граматичні знання – це засвоєння відповідних граматичних правил відповідно до чинної програми навчання і їх застосування на практиці;

- граматична усвідомленість – це здатність осмислення відповідних граматичних категорій та аспектів, що застосовуються у процесі вивчення іноземної мови [2, с. 75].

Важливим етапом становлення особистості учня, здатного до іншомовної комунікації, стає формування механізмів граматичної компетентності як необхідної умови досягнення поставленої мети.

Поняття **механізм** широко використовується в педагогічній літературі для опису взаємозв'язаних процесів і систем становлення будь-якої якості або здібності. Подібно будь-якому складному явищу дійсності, механізм поєднує динамічні та статичні властивості, являє собою систему дій і операцій, багатовимірний процес, складну специфічну функцію, динаміку переходу від

однієї ланки системи до іншої і в той же час є чіткою системою правил, завдяки якій відбувається певний процес мовлення.

Різні процеси і явища в мовних механізмах можуть бути представлені деякою ієрархією рівнів. Основними рівнями цієї ієрархії виступають загальні механізми прийому й видачі повідомлення. Вони виступають двома комплементарними ланками самого процесу двостороннього мовного спілкування. Усередині кожної з цих ланок спілкування виступають такі механізми: 1) осмислення в єдності двох комплементарних ланок – аналізу і синтезу, що виявляються по-різному, на різних рівнях обробки мовного матеріалу; 2) пам'яті також у єдності двох комплементарних ланок – довгострокової (постійної) і короткочасної (оперативної) пам'яті; 3) синтезу, що випереджає, (випереджального відображення), що виявляється в об'єднанні, єдності двох елементарних ланок будь-якого відрізка мовного ланцюга [3, с. 352].

При виборі прийомів навчання граматики дуже важливо звертати увагу на характер граматичного явища. Наприклад, пояснюючи складні конструкції необхідно чітко розуміти комунікативне значення певного граматичного явища. Саме тому відбір граматичного матеріалу полягає в створенні такого граматичного мінімуму, який буде достатнім для виконання комунікативних функцій та для формування основних граматичних навичок. У зв'язку з цим, є ряд вимог до формування граматичних навичок, а саме:

- матеріал для навчання граматики повинен мати контекстуальний характер;
- використання ілюстрацій, схем, таблиць;
- пояснення та правила повинні бути короткими, точними, простими, адекватно відображати специфіку граматичного матеріалу;
- для закріплення застосовувати різні види спілкування – парну та групову роботу.

У свою чергу механізми формування граматичних навичок включають такі складові: 1) мотивацію; 2) формування та формулювання думки; 3) безпосередньо реалізація.

Перераховані вище механізми є дуже важливими та повинні враховуватися при розробці комплексу вправ для формування граматичної компетентності учнів основного етапу.

Список літератури:

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Тригуб І. П. Формування граматичної компетенції у студентів немовних спеціальностей ВНЗ у процесі вивчення англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2014. № 10. Т. 2. С. 74–75.
3. Жинкин Н. И. Механизмы речи. Изд. АПН РСФСР, 1958. 370 с.